

การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ

เบญจมาศ ยศเสนา

Value of Elderly Person

Benchamat Yotsena

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ 10330

College of Population Studies, Chulalongkorn University, Bangkok 10330

Corresponding author. E-mail address: violet_079@hotmail.com

บทคัดย่อ

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความหมายของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ โดยมีขอบเขตของการศึกษาจากบทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นในบริบทที่แตกต่างกัน โดยผู้ศึกษาได้นำบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุดังกล่าว มาทำการสังเคราะห์เพื่อหาข้อจำกัด ความหมายของ คุณค่า ผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่า และศึกษาการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุในสังคมไทย จากการศึกษา ผู้ศึกษาได้ให้ความหมายของ การเห็นคุณค่า คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มทางพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม จนก่อให้เกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นๆ ที่แสดงออกมาทางพฤติกรรมทั้งทางบวก และทางลบ และผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในขณะที่ “การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ” หมายถึง การที่ผู้สูงอายุมีคุณค่าต่อตนเองหรือสังคมมากน้อยเพียงใดเกิดจากทัศนคติของบุคคลที่มีต่อผู้สูงอายุ โดยเกิดจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความเชื่อ ความรู้สึก และพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ส่งผลให้เกิดการเห็นคุณค่าในระดับที่แตกต่างกัน ในสังคมไทย แบ่งระดับการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่ การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในระดับครอบครัว กล่าวคือ ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ผ่านการดำเนินชีวิตมาอย่างยาวนาน จึงถือได้ว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้คำแนะนำในการดำเนินชีวิตแก่สมาชิกในครอบครัว และเป็นกำลังสำคัญในการดูแลสมาชิกและทรัพย์สินในครอบครัว นอกจากนี้ การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในระดับสังคม นับได้ว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ภูมิปัญญา จากคนรุ่นหนึ่งไปอีกรุ่นหนึ่ง ทำให้มีการสืบทอดขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ของแต่ละสังคมให้มีความยั่งยืน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นปุชนัยบุคคลที่มีความสำคัญทั้งในระดับครอบครัวและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทย

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ คุณค่า

Abstract

This research aims to study the meaning toward the realization in the elderly's value, which the data were analyzed by reviewing relevant literature and academic articles. Its concept was about attitudes toward the elderly in different contexts or situations. All of these were done to define the meaning of the realization in value, the elderly and the elderly's value. In this study, “the realization in value” was described as the readiness of mind which was related to thinking process, feeling and behavioral trend. It was found out that direct and indirect interactions between people and surroundings could lead to both positive and negative acts. “The elderly” was referred to a group of people who correlated with the chronological ages of 60 and up. Furthermore, the finding showed that the way people viewing aging eventually became their attitudes. This consisted of 3 factors including belief, feeling and behavior which depended on each person's interpersonal relationship and environment. In Thai society, the realization in elderly's value was divided into 2 aspects; family and society. In terms of family level, when compared to other age groups, older people had much more experience because they had lived through a lot of situations. So there was a wide range of options in which they could provide critical support to the young in their families such as tutoring, mentoring and nurturing. They could even take care of families' properties as well. Moreover, in the terms of social level, elderly people were also a resource for younger generations. That was, they could share

knowledge, crafts, culture, tradition and history so that all these things were transferred from generation to generation. Therefore, it could be said that elderly people, especially in Thai society, were honored as venerable ones in both aspects.

Keywords: Elderly Person, Value

บทนำ

ในปัจจุบันปรากฏการณ์จำนวนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนานักประชากรศาสตร์มองว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอายุของประชากรจากประชากรเยาว์วัยเป็นประชากรสูงวัยพิจารณาได้จากการเปรียบเทียบสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุกับประชากรทุกวัย โดยสังคมที่มีโครงสร้างเป็นประชากรสูงวัย หมายถึง สังคมที่มีสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (Weeks, 2002, pp. 1-5) ในกรณีของประเทศไทย สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรแสดงว่า ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุแล้ว จากผลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2550 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 10.7 ของประชากรทั้งหมด ประชากรสูงอายุของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 7.22 ในปี พ.ศ.2533 เป็นร้อยละ 9.19 ในปี พ.ศ.2549 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 11.36 ในปี พ.ศ. 2553 และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.28 ในปี พ.ศ. 2568 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556) อัตราการเพิ่มของประชากรสูงอายุยังเป็นไปในอัตราที่รวดเร็วกว่าประชากรโดยรวมเช่นกัน กล่าวคือ อัตราการเพิ่มประชากรสูงอายุสูงกว่าร้อยละ 3 ต่อปี ในขณะที่การเพิ่มของประชากรโดยรวมต่ำกว่าร้อยละ 1 ต่อปี ในปี พ.ศ.2553 นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติยังนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมว่า อายุมัธยฐานของประชากรไทยเพิ่มสูงขึ้นจาก 29.2 ปี ในปี พ.ศ.2543 เป็น 40 ปี ในปี พ.ศ.2573 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557) ดังนั้นภาครัฐจึงจำเป็นต้องแสวงหานโยบายหรือการดำเนินงาน

เพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ทางประชากรที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อไทยต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมากภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เน้นการแข่งขันในระบบตลาด และการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งน่าจะทำให้ประชากรวัยแรงงานมีความตื่นตัวในการสร้างฐานความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครอบครัวอย่างเต็มขีดความสามารถของตน จนอาจจะเลิกละการเห็นคุณค่า และความสำคัญของผู้สูงอายุที่อาจเกิดขึ้นในสังคมไทย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความหมายของ คุณค่า, ผู้สูงอายุ และการเห็นคุณค่า
2. เพื่อศึกษาการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุในสังคมไทย

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความหมายของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ด้วยวิธีการวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการวิจัยที่ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยมีขอบเขตของการศึกษาจากบทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ภายใต้แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุที่เกิดขึ้นในบริบทที่แตกต่างกัน โดยผู้ศึกษาได้นำบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุดังกล่าวมาทำการสังเคราะห์เพื่อหา ความหมายของ คุณค่า ผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่า และศึกษาการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุในสังคมไทย

ผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาความหมายของคุณค่า ผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่า และการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุในสังคมไทย จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเด็นเรื่องการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุพบว่า ในประเทศไทยไม่มีแนวคิดทางวิชาการเรื่องนี้โดยตรง แต่มีแนวคิดที่ใกล้เคียง คือ คุณค่า หรือ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ ซึ่งแนวคิดสุดท้ายมีผู้ศึกษาทัศนคติของคนหนุ่มสาวไทยที่มีต่อผู้สูงอายุไว้บ้างแล้ว (วิพรรณ ประจวบเหมาะ และคนอื่นๆ, 2556; บุตริน บางแก้ว, 2555) ซึ่งผลจากการทบทวนและสังเคราะห์งานวิจัยที่ผ่านมา พอสรุปความหมายได้ ดังนี้

1. ความหมายของคุณค่า ผู้สูงอายุ และการเห็นคุณค่า

1.1) ความหมายของคุณค่า

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า “คุณค่า” ไว้ว่า “สิ่งมีประโยชน์หรือมีมูลค่าสูงสุด” ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้ได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ เพื่อใช้ในการสังเคราะห์ความหมายของคำว่า “คุณค่า” ซึ่ง Ajzen, & Fishbein (1980) กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มของพฤติกรรมที่บุคคลมีต่อบุคคล สิ่งของและสถานการณ์ต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง สภาวะความพร้อมทางจิตจะอยู่นานพอสมควร ถ้าเรามีความรู้สึกหรือทัศนคติในเชิงบวก เราย่อมปฏิบัติออกมาในทางบวก แต่หากเรามีความรู้สึกเชิงลบ เราก็ปฏิบัติออกมาทางลบ ขณะที่ Eagly (1993, p. 1) กล่าวว่า ทัศนคติ เป็นแนวโน้มทางจิตวิทยาที่แสดงออกถึงการประเมินของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าควรเห็นชอบ หรือไม่ควรเห็นชอบ และ Triandis (1971, p. 2) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าเป็นแนวความคิดที่เกี่ยวกับอารมณ์ และความรู้สึกก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาทางสังคม

นอกจากนี้ ในการศึกษาการเห็นคุณค่าในครั้งนี้ ได้มีการศึกษาทัศนคติประกอบกับทฤษฎีการกระทำเชิงเหตุผลโดย Ajzen, & Fishbein (1980, pp.

5-9) กล่าวว่า เป็นแนวความคิดเห็นคุณค่าที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมของบุคคล โดยเชื่อว่าบุคคลที่มีเจตนาจะกระทำพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงเกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ประเภท คือ

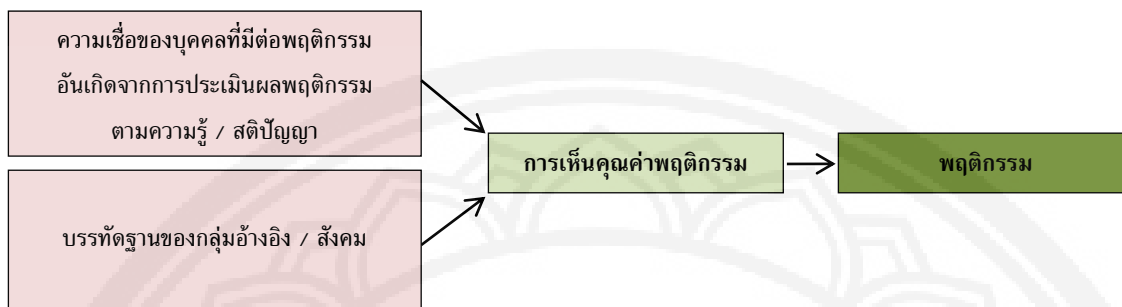
(1) ทัศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude toward Behavior) โดยเชื่อว่า ทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมถูกกำหนดโดยความเชื่อ และการประเมินคุณค่าของพฤติกรรมนั้น กล่าวคือ ถ้าบุคคลเชื่อว่าการแสดงออกทางพฤติกรรมนั้นจะนำไปสู่ผลในทางบวก บุคคลก็จะเห็นคุณค่าในทางที่เห็นด้วยต่อพฤติกรรมดังกล่าว ตรงกันข้ามถ้าบุคคลเชื่อว่าถ้าปฏิบัติพฤติกรรมนั้นแล้วจะได้รับผลกระทบในทางลบหรือในทางที่ไม่พึงปรารถนา บุคคลนั้นก็จะไม่เห็นคุณค่า หรือต่อต้านต่อพฤติกรรมนั้น

(2) บรรทัดฐานของกลุ่มอ้างอิงต่อพฤติกรรม (Subjective Norms) โดยเชื่อว่า การที่บุคคลจะเชื่อหรือเห็นคุณค่า หรือมีพฤติกรรมอย่างไรขึ้นกับบรรทัดฐานหรือแนวการปฏิบัติ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของกลุ่มอ้างอิงหรือกลุ่มที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่ หากกลุ่มคนที่สำคัญต่อเขาเชื่อว่าเขาควรทำพฤติกรรมนั้น และยิ่งถ้ามีแรงกดดันจากสังคมเพิ่มมากขึ้น บุคคลนั้นก็จะยิ่งมีแรงจูงใจที่จะทำตามบรรทัดฐานของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าเขาเชื่อว่า กลุ่มของเขาไม่เห็นด้วย หรือคัดค้านไม่ให้เกิดพฤติกรรม และเขารู้ว่ามีแรงกดดันทางสังคมต่อต้านเพิ่มขึ้นก็จะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น เช่น สถาบันครอบครัวที่เป็นสถาบันหลักในการขัดเกลาทางสังคม จะให้การอบรม ปลูกฝังค่านิยม ทัศนคติ ให้แก่สมาชิกในครอบครัว ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวและกำหนดเป็นบรรทัดฐานที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของสมาชิก

อาจกล่าวได้ว่า ทฤษฎีการกระทำเชิงเหตุผล เป็นทฤษฎีที่มองความสัมพันธ์ของการเกิดพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคล โดยเชื่อว่า พฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับความรู้หรือสติปัญญา กล่าวคือ บุคคลจะคิด รู้สึกอย่างไร ย่อมส่งผลต่อการกระทำทางพฤติกรรมในระดับหนึ่ง แต่ทั้งนี้ความรู้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากแต่กระบวนการทางปัญญาอื่นๆ เช่น การรับรู้ การ

จิตใจ ทักษะ และปัจจัยทางสังคม สิ่งแวดล้อม หรือ
บรรทัดฐานทางสังคมก็มีบทบาทสำคัญด้วย

รูปที่ 1 ปัจจัยกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

ที่มา: ดัดแปลงจากปัจจัยกำหนดพฤติกรรมของบุคคลตามทฤษฎีการกระทำเชิงเหตุผลของ Ajzen & Fishbein (1980, p. 9)

1.2) องค์ประกอบของการเห็นคุณค่า

Triandis (1971, p. 3), Ajzen, & Fishbein (1980, pp. 19-20) และ Eagly (1993, pp. 14-16) เห็นสอดคล้องกันว่า การเห็นคุณค่ามีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอยู่ 3 ประการ ดังนี้

ก) องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความเชื่อ และความเข้าใจที่บุคคลมีต่อสิ่งเร้า เป็นการเห็นคุณค่าที่เกิดจากการรับรู้ข้อมูล ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง หรือคติในการรับรู้ ตลอดจนความสำคัญเฉพาะลักษณะเด่นบางอย่างของสิ่งเร้า

ข) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก เป็นความรู้สึก ความชอบ หรือการตอบสนองทางอารมณ์ที่แสดงออกต่อสิ่งเร้าตามประสบการณ์ที่ได้รับมา ทั้งทางบวก และทางลบ โดยเชื่อว่า องค์ประกอบด้านนี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ซึ่งการเห็นคุณค่าขององค์ประกอบนี้ เกิดจากการวางเงื่อนไข การให้รางวัลและการลงโทษ รวมทั้งความคุ้นเคย

ค) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม เป็นความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้สอดคล้องกับความรู้สึกของบุคคล อันเป็นพฤติกรรมภายนอกของบุคคลที่แสดงออกมา โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทางด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึก ซึ่งการเห็นคุณค่าขององค์ประกอบนี้ เกิดจากบรรทัดฐานของสังคม

1.3) หน้าที่ของการเห็นคุณค่า

การเห็นคุณค่าเป็นสิ่งที่เกิดจากความรู้สึก ซึ่งสะท้อนจากพฤติกรรมที่แสดงออกของแต่ละบุคคล (Triandis, 1971, pp. 4-5) การเห็นคุณค่าช่วยให้บุคคลเข้าใจโลกและบริบทต่างๆ รอบตัว ทำให้บุคคลได้รับประโยชน์ต่างๆ และช่วยในการปรับตัวเข้ากับสังคมและการเห็นคุณค่าช่วยให้บุคคลแสดงตนเองออกมา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ก) การเห็นคุณค่าช่วยให้บุคคลเข้าใจโลก รอบๆ ตัว ทำให้เกิดความรู้ โดยการเห็นคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อจัดระบบสิ่งแวดล้อมให้ง่ายแก่การเข้าใจ เพื่อทำนายเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อบอกให้ทราบถึงสาเหตุของเหตุการณ์นั้นๆ ทั้งนี้ อาจทำนายถูกหรือผิดก็ได้

ข) การเห็นคุณค่าช่วยป้องกันตนเองทำให้บุคคลไม่ถูกละเลย เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

ค) การเห็นคุณค่าเป็นเครื่องมือทำให้บุคคลได้รับประโยชน์ต่างๆ และช่วยในการปรับตัวเข้ากับสังคม สิ่งใดที่ทำให้บุคคลได้รับประโยชน์ บุคคลก็จะมี การเห็นคุณค่าต่อสิ่งนั้น สิ่งใดที่ขัดขวางความต้องการของบุคคล บุคคลก็จะไม่เห็นคุณค่าสิ่งนั้น

ง) การเห็นคุณค่าช่วยให้บุคคลแสดงตนเองออกมา บุคคลมักจะเห็นคุณค่าที่สอดคล้องกับความคิดหรือค่านิยมของตนเอง การเห็นคุณค่าจึงสะท้อน

ถึงการมองคุณค่าของตนเองโดยเปรียบเทียบกับบุคคล หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

อาจสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่ามีหน้าที่ช่วยให้บุคคลเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นไปของสภาพแวดล้อมรอบๆ ตัว พร้อมทั้งเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลแสวงหาวิธีในการป้องกันตนเองจากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา หรือช่วยในการปรับตัวเข้ากับสังคมบนพื้นฐานความคิดของตนเอง รวมทั้งประเมินค่าบุคคลอื่น โดยเปรียบเทียบกับคุณค่าของตน หากบุคคลเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ ย่อมช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ตามวัย เห็นถึงประโยชน์และยอมรับบทบาทของผู้สูงอายุ

1.4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่า

การศึกษาและทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น จิตวิทยาทั่วไป การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัจจัยอื่นๆ กับพฤติกรรมตามทฤษฎีการกระทำเชิงเหตุผล พบว่า การเห็นคุณค่าเกิดจากการเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ รอบตัวทั้งทางตรงและทางอ้อม แหล่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการเห็นคุณค่าของบุคคล มีการกล่าวไว้ ดังนี้

วิไลพรรณ ศรีสงคราม, สุชัยญา รัตนสัญญา, ไรจน์วี พจน์พัฒนพล, และพีรพล เทพประสิทธิ์ (2549, น. 261-262) เสนอปัจจัยที่ก่อให้เกิดหรือสร้างการเห็นคุณค่า ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1) ประสบการณ์ โดยตรง และ ประสบการณ์ในอดีต ซึ่งการมีประสบการณ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมมีผลต่อการเห็นคุณค่าของบุคคล

2) ครอบครัว ครอบครัวเป็นแหล่งสำคัญในการสร้างการเห็นคุณค่า การอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูของพ่อแม่ในวัยก่อนเข้าเรียนมีผลต่อการเห็นคุณค่าอย่างมาก เช่น พ่อแม่ที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมไม่ทิ้งเศษขยะบนที่สาธารณะ เด็กก็จะซึมซับลักษณะเช่นนั้นด้วย หรือถ้าพ่อแม่สอนให้เด็กทำอะไรด้วยตัวเองเสมอ ก็เป็นการสร้างความมั่นใจให้เกิดขึ้นกับเด็ก

3) อิทธิพลของกลุ่มต่างๆ กลุ่มของสังคม เช่น กลุ่มเพื่อน กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มสถาบันการศึกษา ทุกกลุ่ม มีอิทธิพลต่อการสร้างการเห็นคุณค่า ค่านิยม ความเชื่อ โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อน มีอิทธิพลต่อการเห็น

คุณค่าของเด็กในช่วงวัยรุ่น กลุ่มทางสังคมมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าของผู้ใหญ่ เป็นต้น

4) สื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ภาพยนตร์ และอื่นๆ เป็นสื่อกลางในการเห็นคุณค่าได้ทั้งในทางบวกและทางลบ

อรรพรรณ ปิลันธนีโอวาท (2554, น. 25-26) เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่า คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของความเชื่อหรือเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในเรื่องความเชื่อบางประการซึ่งจะกลายเป็นการเห็นคุณค่า และการไม่เห็นคุณค่าต่อไป โดยเสนอปัจจัยที่ก่อให้เกิดหรือสร้างการเห็นคุณค่าโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1) ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ (Historical Factors) หมายถึง ลักษณะทางด้านชีวประวัติของแต่ละคน เช่น สถานที่เกิด สถานที่เจริญเติบโต สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมาของบุคคล ตลอดจนบรรทัดฐานทางสังคมที่บุคคลสังกัดอยู่ บุคลิกภาพเงื่อนไขทางการเมืองและทางด้านสังคม เป็นสิ่งกำหนดลักษณะของบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยนำไปสู่การเห็นคุณค่าของบุคคลนั้นๆ ได้

2) สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) สิ่งแวดล้อมทางสังคมโดยทั่วไป หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีต่อกันและกัน เช่น การสื่อสาร การโน้มน้าวใจ สภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ประสบการณ์ เป็นต้น

3) กระบวนการหล่อหลอมพัฒนาบุคลิกภาพ และโลกทัศน์ที่สั่งสมไว้ (Personality Process and Predispositions) หมายถึง กระบวนการขั้นพื้นฐานในการเห็นคุณค่าของแต่ละบุคคล สิ่งเหล่านี้ได้แก่ ความคิดความเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ในสังคม การปกป้องตัวเอง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ความเชื่อ ความรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม ทำให้การเห็นคุณค่าของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไป

ดังนั้น “การเห็นคุณค่า” น่าจะเกิดจากความเชื่อของบุคคลที่แตกต่างกันตามระดับความรู้สติปัญญา และบรรทัดฐานของกลุ่มหรือสังคม ซึ่งการเห็นคุณค่าจะนำไปสู่พฤติกรรม จากคำจำกัดความข้างต้น

อาจสรุปว่า การเห็นคุณค่า คือ สภาวะความพร้อมทางจิต ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความคิด ความรู้สึก และ แนวโน้มทางพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากการมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ใน สังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม จนก่อให้เกิดการตอบสนอง ต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ที่แสดงออกมาทางพฤติกรรมทั้งทางบวก และทางลบ

1.5) ประเภทของการเห็นคุณค่า

สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การเห็นคุณค่าในตัวเอง และการเห็นคุณค่าในตัวผู้อื่น ดังมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ก. การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self – Esteem) มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างทัศนคติที่ดี ให้เกิดขึ้นกับตนเอง มีความเชื่อมั่น และมีความรู้สึกที่ดี กับบุคคลรอบข้าง สามารถปรับตัวทางอารมณ์ในทุกสภาพ สังคม และสามารถยอมรับเหตุการณ์ความรู้สึกผิดหวังได้ มากกว่าผู้ที่ไม่เห็นคุณค่าในตนเอง มาสโลว์ (Maslow, 1970, p. 45) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเห็นคุณค่า ในตนเอง หมายถึง การมองเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่ต้องการให้บุคคลอื่นยกย่อง ชมเชย ให้เกียรติ และนำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรม เช่น การทำกิจกรรม การออกสู่สังคม และอาสาสมัคร นำมาซึ่งความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความเข้มแข็ง มีสมรรถภาพในการกระทำ สิ่งต่าง ๆ มีความเชี่ยวชาญและมีความสามารถ กล่าวว่าเป็น การประเมินตนเองตามความรู้สึกว่าตนเองเป็นคนมีคุณค่า สามารถที่จะประสบความสำเร็จในการทำงาน การอยู่ ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม เมื่อบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง จะรู้สึกมองตนเองในแง่ดี และจะส่งผลให้เกิดความรู้สึก กับบุคคลอื่นในแง่ดีด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2527, น. 14-15) และ มะลิ อุดมภาพ (2538, น. 11) ที่กล่าวถึง ความหมายของการเห็นคุณค่า ในตนเองว่า เป็นการประเมินคุณค่าของตนเองในด้าน ความสามารถและความสำเร็จ โดยพิจารณาค่าของตนตาม ความรู้สึกและเจตคติที่มีต่อตนเอง มีความรู้สึกที่ตนเองมี คุณค่าทั้งต่อตนเองและสังคม และได้รับการยอมรับจาก ครอบครัว สังคม และพร้อมที่จะนำความรู้ความสามารถ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้น การ

เห็นคุณค่าในตัวเองในมุมมองของผู้เขียน หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจจากการกระทำของตนเอง และเป็น ที่ยอมรับในครอบครัวและสังคม ถือเป็นความภาคภูมิใจ ของตนเองที่ส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อตนเองและผู้อื่นให้ เป็นไปในทิศทางที่ดี

ข. การเห็นคุณค่าผู้อื่น เป็นผลสืบเนื่อง จากการตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองก่อน เพราะหาก รู้สึกดีต่อตนเอง ย่อมส่งผลต่อการประพฤติ ปฏิบัติ ทัศนคติที่มีต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนถึงบุคคลที่อยู่ ใกล้ชิดให้เป็นไปในทิศทางบวก ดังนั้นจึงต้องสร้างคุณค่า ในตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจในตนเอง สามารถยืนหยัด ต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นำพาชีวิตของตนเอง ไปสู่ความสุข ความสำเร็จได้ในอนาคต รวมถึงสามารถ ดำเนินชีวิตในสภาพสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ความหมายของผู้สูงอายุ

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้ให้ นิยามว่า “ผู้สูงอายุ” คือ ประชากรทั้งเพศชาย และเพศ หญิงซึ่งมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป (60+) โดยเป็นการ นิยาม นับตั้งแต่อายุเกิด ส่วนองค์การอนามัยโลก ยังไม่มี การให้นิยามผู้สูงอายุ โดยมีเหตุผลว่า ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีการนิยาม ผู้สูงอายุต่างกัน ทั้งนิยามตามอายุเกิด ตามสังคม (Social) วัฒนธรรม (Culture) และสภาพ ร่างกาย (Functional Markers) เช่น ในประเทศที่เจริญ แล้ว มักจัดผู้สูงอายุ นับจากอายุ 65 ปีขึ้นไป หรือบาง ประเทศ อาจนิยามผู้สูงอายุ ตามอายุกำหนดให้เกษียณ งาน (อายุ 50 หรือ 60 หรือ 65 ปี) หรือนิยามตามสภาพ ของร่างกาย โดยผู้สูงอายุอยู่ในช่วง 45-55 ปี ส่วน ชายสูงอายุ อยู่ใน ช่วง 55-75 ปี (World Health Organization, 2015)

สำหรับ ประเทศไทย “ผู้สูงอายุ” ตาม พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมี สัญชาติไทย (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์, 2548)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า คนแก่ คือ มีอายุมาก หรืออยู่ใน วัยชรา และให้ความหมายของคำว่า ชรา คือ แก่ด้วยอายุ ชำรุดทรุดโทรม นอกจากนั้น ยังมีการเรียกผู้สูงอายุว่า

ราษฎรอาวุโส (Senior Citizen) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557)

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ให้ความหมายของคำว่า ผู้สูงอายุ (Elderly) หมายถึง ผู้ที่มีอายุสูงเกินวัยแรงงาน (Working Age) ในประเทศไทยใช้เกณฑ์ว่า ผู้มีอายุสูงกว่า 60 ปีขึ้นไป เป็นผู้สูงอายุ องค์การสหประชาชาติ (United Nations) และประเทศในยุโรป ส่วนใหญ่ใช้เกณฑ์ 65 ปีขึ้นไป เป็นผู้สูงอายุ (รศรินทร์ เกรย์ และคนอื่นๆ, 2556)

1) ความหมายของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ

ในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเอง ในกรณีการศึกษาผู้สูงอายุของ Orth, Trzesniewski, & Robins (2010) ที่กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีช่วงที่ต่ำที่สุด คือ ในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นแล้วก็จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งถึงจุดสูงสุดในช่วงอายุ 60 ปี ก่อนที่จะเริ่มลดลงเรื่อยๆ หลังจากนั้นสอดคล้องกับ Harter (1999) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเองถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมากของกระบวนการปรับตัวในทุกช่วงของชีวิตโดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ การเห็นคุณค่าในตนเองนั้นเกิดจากความสามารถในการปรับตัวและการจัดการเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ได้สัมพันธ์กับอายุที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ Wylie (1979) ได้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุไว้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง คือ ความรู้สึกที่ผู้สูงอายุมีต่อตนเอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสุขภาพ, บทบาท, กิจกรรม และวิถีชีวิตเมื่อมีอายุมากขึ้น สามารถส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองนี้ได้ เพราะการที่อายุมากขึ้นย่อมทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น ซึ่งสิ่งนี้เองทำให้เป็นเรื่องยากที่ผู้สูงอายุจะมีความรู้สึกดีเกี่ยวกับตนเอง นอกจากนี้ การศึกษาของ Crocker, & Wolfe (2001) ได้กล่าวว่า การมีอายุที่เพิ่มมากขึ้นจนเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุถือว่าเป็นเรื่องที่ทุกคนหลีกเลี่ยงไม่ได้ และช่วงวัยที่เปลี่ยนไปส่งผลต่ออุปนิสัยภายนอกของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นรื้อรอย, ความเหี่ยวแห้ง หรือการหลุดร่วงของเส้นผม ซึ่งเหล่านี้เองที่ทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุเปลี่ยนไป เพราะกังวลเกี่ยวกับสิ่งที่

กำลังเกิดขึ้นกับตนเอง ทั้งยังกังวลว่าผู้อื่นจะมองภาพตนเช่นไรอีกด้วย รวมถึง การศึกษาของ Coleman, Ivani, & Robinson (1993) ได้กล่าวไว้ว่า คนเราทุกคนย่อมต้องการที่จะควบคุมร่างกายของตนเองได้ การเป็นผู้สูงอายุทำให้ร่างกายไม่เป็นไปตามที่ตนต้องการ บางคนอาจต้องเผชิญกับอาการเจ็บป่วยต่างๆ ทั้งรุนแรงหรือเพียงเล็กน้อย เช่น อาการสาวยาว ทำให้ต้องพึ่งพาบุคคลอื่นหรืออุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งคนส่วนใหญ่เองมีทัศนคติในทางลบต่อการเป็นผู้สูงอายุอยู่แล้ว ดังนั้น การที่ตนเองต้องกลายมาเป็นผู้สูงอายุทั้งยังไม่สามารถควบคุมร่างกายของตนได้อย่างที่ควรจะเป็นจึงยิ่งส่งผลให้การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุลดลงเป็นอย่างมาก ในส่วนของการศึกษาของไทย ก็เช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ

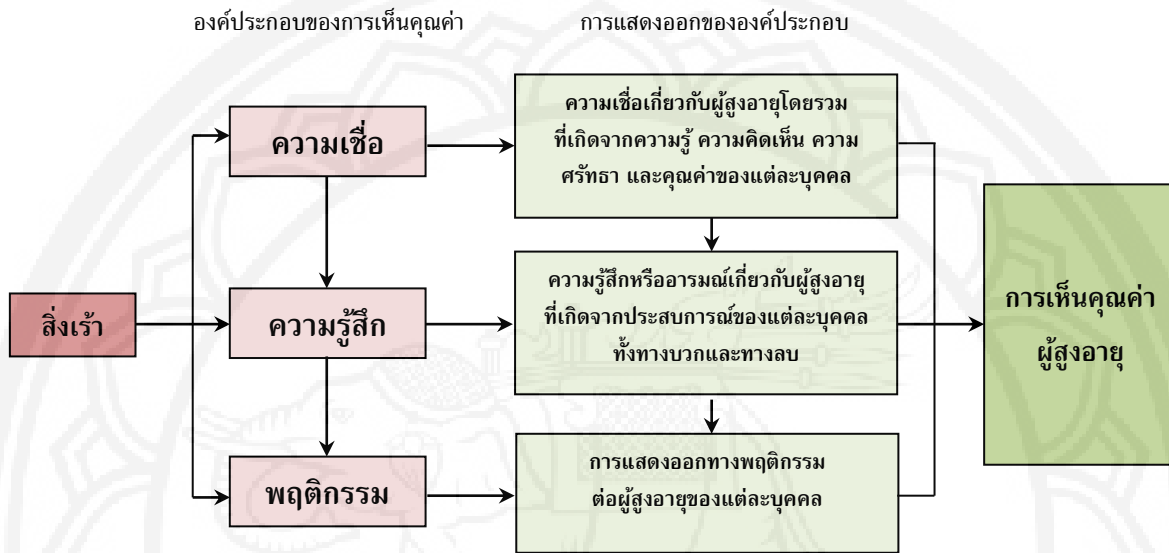
ในขณะที่การศึกษาของไทย บุตริน บางแก้ว (2555) ได้ศึกษาคุณค่าของผู้สูงอายุในมุมมองของเยาวชน และให้ความหมายว่า คุณค่า หรือค่านิยม หมายถึง ความสามารถของสิ่งใดก็ตาม ที่เชื่อว่า สมอง ความปรารถนาของมนุษย์ได้ หรือคุณสมบัติของสิ่งใดก็ตาม ซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นประโยชน์ น่าสนใจแก่บุคคล ซึ่งการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุของเยาวชน ได้รับอิทธิพลจากครอบครัวเป็นสำคัญ จึงกล่าวได้ว่า อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงโดยเฉพาะจากสมาชิกในครอบครัวย่อมส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติตัวของเยาวชนในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมต่างๆ จากการศึกษาความหมายของการเห็นคุณค่าจากการทบทวนเอกสาร งานวิจัยต่างๆ อาจสรุปว่าการเห็นคุณค่า คือ สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มทางพฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม จนก่อให้เกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเหล่านั้นๆ ที่แสดงออกมาทางพฤติกรรมทั้งทางบวก และทางลบ ในขณะที่ ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

จากการศึกษาในครั้งนี้ จึงสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ เกิดจากองค์ประกอบของการเห็นคุณค่าเป็นผลลัพธ์จากองค์ประกอบ 3 ประการ ที่สมดุลกันของ

แต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าภายใต้บริบททางสังคม อันได้แก่องค์ประกอบทางด้านความเชื่อ ความรู้สึก และพฤติกรรม กล่าวคือ หากบุคคลมีความรู้สึกทางบวกกับสิ่งเร้าที่ต้องการศึกษา ซึ่งในที่นี้คือ การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ บุคคลย่อมแสดงว่า เห็นคุณค่าผู้สูงอายุในทางบวก เช่น การ

เอาใจใส่ในการดูแลผู้สูงอายุ การเกิดความสบายใจเมื่ออยู่กับผู้สูงอายุ เป็นต้น และหากบุคคลมีความรู้สึกทางลบ ก็ย่อมปฏิบัติออกมาในทางตรงกันข้าม ซึ่งสามารถสรุปแนวคิดการเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ ได้ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2 ความสัมพันธ์การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุตามองค์ประกอบ

ที่มา: ปรับจากแนวคิดเรื่ององค์ประกอบของทัศนคติของ Ajzen & Fishbein (1980, p. 19) และ Triandis (1971, p. 3)

การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ จึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของบุคคลที่มีต่อผู้สูงอายุ โดยการเห็นคุณค่าเกิดจากการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล อันเป็นประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่ก่อให้เกิดการเห็นคุณค่าที่แตกต่างกัน โดยการเห็นคุณค่าประกอบด้วยองค์ประกอบทางความรู้และความรู้สึก ซึ่งเชื่อมโยงกับสภาวะจิตใจของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน อันเป็นผลจากประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลสะสมมาและสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความคิด และแสดงออกตามความคิดความรู้สึกของตน (อรรณพ ปิลันธน์โอวาท, 2554, น. 25) เช่น พฤติกรรมการปฏิบัติตนต่อผู้สูงอายุ ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีบรรทัดฐานที่ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ เยาวชนที่เป็นสมาชิกในครอบครัวย่อมต้องเรียนรู้ถึงบรรทัดฐานของครอบครัว และคล้อยตามแนวการปฏิบัติของครอบครัว แต่ถ้าสมาชิกในครอบครัว ไม่ได้ให้ความสำคัญกับ

ผู้สูงอายุ ไม่เอาใจใส่ดูแล ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมการเพิกเฉย และไม่เห็นคุณค่าผู้สูงอายุ จึงกล่าวได้ว่า อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงโดยเฉพาะจากสมาชิกในครอบครัวย่อมส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติตัวของเยาวชนในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ

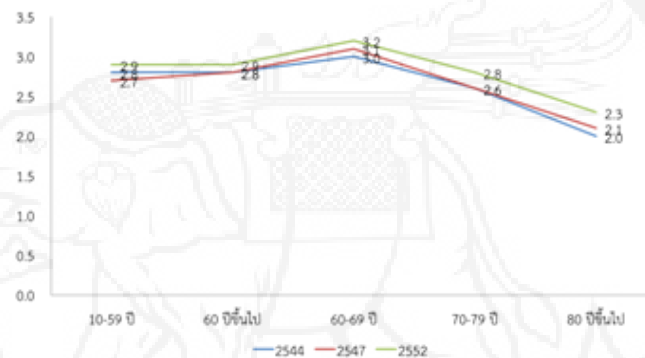
2) การเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุในสังคมไทย

จากสถานการณ์ทางประชากรที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในขณะนี้ หากเรามองว่าการเปลี่ยนเป็นสังคมสูงวัยไม่ใช่ปัญหา แต่เป็นเพียงปรากฏการณ์ทางประชากรที่เกิดขึ้นอย่างเป็นปกติธรรมดาในสังคมทั่วไป ดังนั้น สังคมควรเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถของผู้สูงอายุ ในขณะเดียวกันสังคมควรส่งเสริมศักยภาพของประชากรกลุ่มนี้เพิ่มมากขึ้น ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งระดับการเห็นคุณค่าออกเป็น 2 ระดับ คือ การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในระดับครอบครัว และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในระดับสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1) การเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ ในระดับครอบครัว ในอดีตผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อครอบครัว เป็นบุคคลที่ทรงคุณค่าทางด้านจิตใจให้กับลูกหลาน ซึ่งผู้สูงอายุได้ผ่านประสบการณ์การดำเนินชีวิตที่ผ่านร้อนผ่านหนาวมาอย่างยาวนาน สามารถเป็นที่ปรึกษาปัญหาต่างๆ ให้แก่สมาชิกในครอบครัวได้ นอกจากนี้ ผู้สูงอายุสามารถดูแลบุตรหลานที่เป็นสมาชิกของครอบครัวได้ ดูแลที่อยู่อาศัยและทรัพย์สินภายในบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจินดา ม่วงมี (2545)

เรื่อง “ทัศนคติของนิสิตของมหาวิทยาลัยที่มีต่อผู้สูงอายุ” พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อผู้สูงอายุเอนเอียงไปในทางบวก 5 รายการ คือ ผู้สูงอายุมีความเป็นมิตร ผู้สูงอายุมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ผู้สูงอายุยังทำประโยชน์ได้มาก ผู้สูงอายุเชื่อถือได้ และผู้สูงอายุไม่ชอบอยู่หนึ่ง และจากการศึกษาของ รัชพันธุ์ เชยจิตร (2556) เรื่อง “แบบแผนการใช้เวลาของผู้สูงอายุไทย” ที่พบว่า ผู้สูงอายุได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ในชีวิตประจำวันดูแลสมาชิกในครอบครัว ดังกราฟต่อไปนี้

กราฟที่ 1 แสดงระยะเวลาเฉลี่ยในการให้บริการและดูแลสมาชิกในครัวเรือน (ชั่วโมงต่อวัน) ปี พ.ศ. 2544, 2547 และ 2552

ที่มา: รายงานวิจัยแบบแผนการใช้เวลาของผู้สูงอายุไทย (รัชพันธุ์ เชยจิตร, 2556)

จากกราฟแสดงให้เห็นว่า จำนวนชั่วโมงที่ผู้สูงอายุมีบทบาทในการดูแลครอบครัวมีอัตราที่เพิ่มขึ้นจากเดิมในแต่ละปี นับได้ว่า ผู้สูงอายุมีการให้บริการและดูแลสมาชิกในครัวเรือนอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี เมื่อพิจารณาจากจำนวนชั่วโมงที่ผู้สูงอายุได้ทำกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัวส่งผลให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับตนเองและครอบครัว นับเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ที่แสดงถึงศักยภาพของผู้สูงอายุในการเลี้ยงดูตนเองและครอบครัว เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นปกติในสังคม นอกจากนี้ การศึกษาของ กาญจนา ตั้งชลทิพย์, ปัทมา ว่าพัฒนางศ์, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, อุไรวรรณ คะนิงสุขเกษม, ภาณี วงษ์เอก, และสุรีย์พร พันพึ้ง (2553, น. 29) เรื่องคุณค่าผู้สูงอายุ: ภาพสะท้อนมุมมองจากคนสองวัย พบว่า

ประชากร วัยทำงานและวัยนักเรียน ไม่เห็นด้วยมากที่สุดว่า ผู้สูงอายุน่าเบื่อหรือผู้สูงอายุเป็นภาระกับครอบครัว และที่น่าสนใจ คือ ประชากรทั้งสองวัยไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ผู้สูงอายุควรอยู่ในบ้านพักคนชราซึ่งเป็นการสะท้อนมุมมองเชิงบวกต่อผู้สูงอายุ (กาญจนา ตั้งชลทิพย์, ปัทมา ว่าพัฒนางศ์, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, อุไรวรรณ คะนิงสุขเกษม, ภาณี วงษ์เอก, และสุรีย์พร พันพึ้ง, 2553, น. 45) สอดคล้องกับการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ พ.ศ.2554 ที่ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2554, บทสรุปผู้บริหาร) ที่พบว่า ประชากรร้อยละ 94.7 เห็นว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ รองลงมา คือ ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ควรได้รับความเคารพนับถือเสมอ (ร้อยละ 90.7) และผู้สูงอายุสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีแก่รุ่นลูกหลาน เป็นบุคคลที่มีคุณค่าแก่

สังคม (ร้อยละ 90.6) นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังมีคุณค่าในเชิงเศรษฐกิจต่อครอบครัว โดยสามารถเป็นผู้จุนเจือครอบครัว และยังเป็นผู้มอบมรดกให้แก่บุตรหลาน ในขณะเดียวกันผู้สูงอายุที่มีรายได้จากการทำงาน เงินบำนาญ และมีเงินออม ย่อมไม่เป็นการของบุตรหลานในการเกื้อหนุนเศรษฐกิจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา ตั้งชลทิพย์, ปัทมา ว่าพัฒนวศ์, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, อุไรวรรณ คะนิงสุขเกษม, ภาณี วงษ์เอก, และสุริย์พร พันพึ้ง (2553) ที่พบว่า ผู้สูงอายุรู้คุณค่าของเงินที่ได้มาอย่างยากลำบาก จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัวในการเก็บออมทรัพย์สิน และเป็นตัวอย่างในการการสว้างนิสัยการออมที่ดีให้แก่สมาชิกในครอบครัว

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ทรงคุณค่าทางจิตใจให้แก่สมาชิกในครอบครัว และเป็นกำลังสำคัญในการดูแลทรัพย์สินภายในบ้าน สังคมไทยในปัจจุบันให้การยกย่องการเป็นผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุเป็นเสาหลัก เป็นเสมือนศูนย์กลางของจิตใจสำหรับลูกหลาน เมื่อสังคมและครอบครัวให้คุณค่าผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุจึงต้องวางตัวให้ดี เพื่อที่จะได้รับความเคารพยกย่องจากลูกหลาน และเป็นแบบอย่างแก่ลูกหลานและผู้คนอื่น ๆ อีกทั้งยังต้องเป็นผู้เสียสละอุทิศตนเพื่อชุมชน ที่สำคัญต้องมีจิตใจดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แก่ผู้คนทั่วไป

2.2) การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุต่อสังคม ผู้สูงอายุถือเป็นผู้ที่สั่งสมประสบการณ์และความชำนาญที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณี และเป็นผู้ถ่ายทอดข้อมูลสำคัญทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ความรู้ให้กับคนรุ่นหลังในสังคม ผู้สูงอายุจึงเปรียบเสมือนทุนทางสังคม สอดคล้องกับการศึกษาของ รศรินทร์ เกรย์ และคนอื่น ๆ (2556) พบว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เป็นผู้ที่เชื่อมต่อสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน ผ่านองค์ความรู้ ภูมิปัญญาต่าง ๆ ให้แก่คนในสังคม ผู้สูงอายุจึงได้รับการยอมรับจากคนในสังคม เช่นเดียวกับ กุศล สุนทรธาดา (2553) ที่ทำการศึกษาคุณค่าด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ทั้งคุณค่าในด้านการทำงาน รายได้ และการออม ที่จะเป็

คุณค่าแฝงในลักษณะทุนมนุษย์ที่สั่งสมประสบการณ์และความชำนาญจนสามารถถ่ายทอดภูมิปัญญาให้แก่คนรุ่นหลัง และดำรงศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อชุมชนโดยรวมได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ Harwood (2008) ได้กล่าวถึงเอกลักษณ์ของวัยกับการถ่ายทอดภาพลักษณ์ว่า วิธีการหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงเอกลักษณ์ของวัยและการถ่ายทอดภาพลักษณ์ คือ การตรวจสอบถึงกระบวนการที่เกิดขึ้นในประชากรต่างรุ่น หากคนวัยอื่นมีมุมมองในทางลบต่อผู้สูงอายุก็จะส่งผลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมามีการเข้าสู่วัยสูงอายุจะมีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ ความรู้สึก การรับรู้ บุคลิกภาพ ความจำไปในทางเสื่อมโทรมมากกว่าการเจริญเติบโต รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม กล่าวได้ว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้สืบทอดและถ่ายทอดภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถ และขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม ให้กับคนรุ่นถัดไป ซึ่งสังคมจะต้องมีการถ่ายทอดมรดกทางปัญญาจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง อีกทั้งผู้สูงอายุยังถือได้ว่าเป็นแรงงานที่สามารถขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง เนื่องจากการขาดแคลนแรงงานในระบบที่เกิดขึ้นจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ และการเข้าสู่สังคมสูงวัยในปัจจุบัน ทั้งนี้ในส่วนของภาครัฐได้มีมาตรการในการสนับสนุนให้สถานประกอบการสามารถจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ พ.ศ. 2554-2564 ในยุทธศาสตร์ที่ 2 เป็นการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุเป็นยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ รวมทั้งสนับสนุนการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา ทั้งในระบบและนอกระบบ เพื่อหารายได้ให้กับผู้สูงอายุ ฝึกอาชีพ จัดหางานที่เหมาะสม การจ้างแรงงานสูงอายุก็อาจเป็นการแก้ไขปัญหาหรือทดแทนการขาดแคลนประชากรวัยแรงงานในอนาคต และประโยชน์ของผู้สูงอายุที่จะได้รับคือ รายได้ที่มั่นคง (เงินเดือน) การได้รับสวัสดิการประกันสังคม รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้สูงอายุ สร้างความภาคภูมิใจแก่ผู้สูงอายุ และอาจเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศได้

สรุป

จากการศึกษา ความหมายของการเห็นคุณค่า ผู้สูงอายุ และการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ พบว่า การเห็นคุณค่า หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิตที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการทางความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มทาง พฤติกรรมของบุคคล ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในสังคมทั้งทางตรงและ ทางอ้อม จนก่อให้เกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ ที่ แสดงออกมาทางพฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบ โดยการเห็นคุณค่า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง และการเห็นคุณค่าผู้อื่น ในขณะที่ ผู้สูงอายุ หมายถึง ประชากรทั้งเพศหญิงและเพศชายมี อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จากการสังเคราะห์ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงให้ความหมายของการเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ คือ ทศนคติของบุคคลที่เกิดจากองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความเชื่อ ความรู้สึก ภายใต้บริบททางสังคม และการ เรียนรู้ของแต่ละบุคคล นำไปสู่พฤติกรรมที่ปฏิบัติต่อ ผู้สูงอายุ

เนื่องด้วยสภาพสังคมไทยที่มีการให้ความสำคัญ กับความกตัญญูต่องานที่ การรู้จักทดแทนบุญคุณบุพการี ผู้ให้กำเนิด การให้ความเคารพนับถือผู้สูงอายุ จึงเป็นสิ่งที่ กระตุ้นให้บุคคลในสังคมไทยเห็นคุณค่าผู้สูงอายุ ในฐานะที่เป็นปูชนียบุคคล ผู้ศึกษาจึงแบ่งระดับการเห็นคุณค่าของ ผู้สูงอายุในสังคมไทยออกเป็น 2 ประเภท คือ การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในระดับครอบครัว และการเห็นคุณค่า ผู้สูงอายุในระดับสังคม ในระดับครอบครัวผู้สูงอายุเป็น ผู้มีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมของครอบครัว เช่น การ ดูแลลูกหลานภายในบ้าน การดูแลทรัพย์สินภายในบ้าน การทำความสะอาดบ้านเป็นต้น อีกทั้งผู้สูงอายุยังเป็น ศูนย์กลางของครอบครัว และเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ของสมาชิกในครอบครัว รวมถึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ ลูกหลานในการประพฤติปฏิบัติตน ซึ่งจะเห็นได้ว่า บทบาทของผู้สูงอายุในครอบครัวมีความสำคัญอย่าง หลีกเลียงไม่ได้ ในขณะที่การเห็นคุณค่าผู้สูงอายุในระดับ สังคม ผู้สูงอายุเรียกได้ว่าเป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญในการ ถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญาต่าง ๆ ขนบธรรมเนียม

วัฒนธรรม ประเพณี ให้แก่สมาชิกในสังคม เพื่อให้เกิด ความยั่งยืนของขนบธรรมเนียมในสังคม เพื่อเป็นการ สืบทอด องค์ความรู้ และวัฒนธรรมของสังคม นอกจากนี้ ผู้สูงอายุยังเป็นแรงงานที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมทาง เศรษฐกิจ ที่จะเข้ามาทดแทนการขาดแคลนแรงงานทาง ภาคการผลิตในอนาคต ซึ่งผู้สูงอายุบางส่วนเป็นผู้มี สถานภาพทางเศรษฐกิจ มีการสะสมความมั่งคั่งในระดับ หนึ่ง จึงก่อให้เกิดการลงทุนในภาคเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การทำงานของผู้สูงอายุยังเป็นการทำงานที่เข้ามามีส่วนใน การช่วยเหลือสังคม เช่น การรวมกลุ่มในการปฏิบัติ กิจกรรมซึ่งจะเกิดขึ้นในรูปแบบของอาสาสมัคร ซึ่งสะท้อน ให้เห็นการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุ ที่ยังสามารถ ทำประโยชน์ให้แก่สังคม เกิดความรู้สึกว่าผู้สูงอายุมิใช่ เป็นปัญหาของสังคมแต่อย่างใด เมื่อผู้สูงอายุสามารถ ดำเนินกิจกรรมทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ ผู้อื่นที่อยู่ในสังคมย่อมมองเห็นคุณค่าของ ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เจ.เอส.การพิมพ์. [1]

กาญจนา ตั้งชลทิพย์, ปัทมา ว่าพัฒนางศ์, เฉลิมพล แจ่ม จันทร, อุไรวรรณ คะนิงสุขเกษม, ภาณี วงษ์เอก, และสุริย์ พร พันพิ้ง. (2553). คุณค่าผู้สูงอายุ: ภาพสะท้อน มุมมองจากคนสองวัย. ใน สุชาดา ทวีสิทธิ์ และสวรัย บุญยमानนท์ (บ.ก.), ประชากรและสังคม 2553 คุณค่า ผู้สูงอายุในสายตาสังคมไทย (น. 29-61). เอกสาร วิชาการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัย มหิดล หมายเลข 372. นครปฐม: สำนักพิมพ์ประชากร และสังคม. [2]

เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2527). สอนให้เป็นอัจฉริยะ ตามแนวนี้โออิ้วแมนนิส (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ที. พี. พรินท์. [3]

กุลศล สุนทรธาดา. (2553). คุณค่าด้านเศรษฐกิจของผู้สูงอายุไทย. ใน สุชาติ ทวีสิทธิ์ และสวริย์ บุญยมนานท์ (บ.ก.), *ประชากรและสังคม 2553 คุณค่าผู้สูงอายุในสายตาสังคมไทย* (น. 65-81). เอกสารวิชาการสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล หมายเลข 372. นครปฐม: สำนักพิมพ์ประชากรและสังคม. [4]

บุศริน บางแก้ว. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชากรวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [5]

มะลิ อุดมภาพ. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. [6]

รศรินทร์ เกรย์, อุมารณ ภัทรวานิชย์, เฉลิมพล แจ่มจันทร์, และเรวดี สุวรรณพเก้า. (2556). *มโนทัศน์ใหม่ของนิยามผู้สูงอายุ: มุมมองเชิงจิตวิทยาสังคมและสุขภาพ*. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. [7]

รัชพันธุ์ เขยจิตร. (2556). *แบบแผนการใช้เวลาของผู้สูงอายุไทย* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย. [8]

ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. สืบค้นจาก <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp> [9]

วิพรรณ ประจวบเหมาะ, นภาพร ชัยวรรณ, มลีนี วงษ์สิทธิ์, ศิริวรรณ ศิริบุญ, วรเวช สุวรรณระดา, วิภากรณ โปธิศิริ, ...ชเนตตี มีสินทางกูร. (2556). *รายงานการศึกษา โครงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [10]

วิไลพรรณ ศรีสงคราม, สุชัยญา รัตนสัญญา, ไรจน์วิพจน์พัฒน์, และพีรพล เทพประสิทธิ์. (2549). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุ๊ป. [11]

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. [12]

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2557). *การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. [13]

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2554). *สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ. [14]

สุจินดา ม่วงมี. (2545). *ทัศนคติของนิสิตของมหาวิทยาลัยที่มีต่อผู้สูงอายุ*. ชลบุรี: ภาควิชาการศึกษา นอกระบบ มหาวิทยาลัยบูรพา. [15]

อรรณพ ปิณฑโนโวาท. (2554). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [16]

Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding Attitudes and Predicting Social Behavior*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Coleman, P. G., Ivani-Chalian, C., & Robinson, M. (1993). Self-esteem and its source: Stability and change in later life. *Aging and Society*, 13(2), 171-192.

Orth, U., Trzesniewski, K. H., & Robins, R. W. (2010). Self-Esteem Development from Young Adulthood to Old Age: A Cohort-Sequential Longitudinal Study. *Journal of Personality and Social Psychology*, 98(4), 645-658.

Crocker, J., & Wolfe, C. T. (2001). *Contingencies of self-worth*. USA.: Department of Psychology, University of Michigan.

Eagly, A. H. (1993). *The Psychology of Attitudes*. Texas: Harcourt Brace Jovanovich.

Harter, S. (1999). *The construction of the self: A developmental perspective*. New York, NY: Guilford.

Harwood, J. (2008). *Age Identity and Communication*. University of Arizona Icek, New Jersey: Prentice-Hall.

Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality* (2nd ed.). New York: Harper & Row Publishers.

Triandis, C. H. (1971). *Attitude and attitude change*. New York: Wiley.

Weeks, J. R. (2002). *Population: An Introduction to Concepts and Issues* (8th ed.). Cengage: San Diego State University.

World Health Organization. (2015). *Definition of an older or elderly person*. Retrieved from <http://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefolder/en/>

Wylie, R. C. (1979). *The self-concept*. Lincoln, NE: University of Nebraska Press.

Translated Thai References

Amattayakul, K. (1984). *Train Your Child to be a Gifted Genius with Neo-Humanist Education* (5th ed.). Bangkok: T. P. Print. [in Thai] [3]

Bangkaew, B. (2012). *Factors Affecting Attitudes of Labor-Force Age Population Toward Elderly* (Doctoral Dissertation). Bangkok: College of Population Studies, Chulalongkorn University. [in Thai] [5]

Choiejit, R. (2013). *Time Use Patterns of Thai Aging* (Research report). Bangkok: The Thailand Research Fund. [in Thai] [8]

Gray, R., Pattaravanich, U., Chamchan, C., & Suwannopkiao, R. (2013). *New Concept of Older Persons: The Psycho-Social and Health Perspective*. Nakorn Phatom: Institute for Population and Social Research Mahidol University. [in Thai] [7]

Ministry of Social Development and Human Security. (2005). *The Aged People Act 2003* (4th ed.). Bangkok: JK Print. [in Thai] [1]

Muong, S. (2002). *Attitudes of College students toward older persons*. Chonburi: Burapha University. [in Thai] [15]

National Statistical Office. (2011). *Survey: Opinion of People in Knowledge and Attitude toward the Elderly 2011*. Bangkok: National Statistical Office. [in Thai] [14]

- Office of the National Economics and Social Development Board. (2014). *Support in Social Capitals for Sustainable Development in the National Economic and Social Development Plan Number 10*. Bangkok: Office of the National Economics and Social Development Board. [in Thai] [13]
- Office of the National Economics and Social Development Board. (2013). *Estimation of Thai Population between 2010-2040*. Bangkok: Office of the National Economics and Social Development Board. [in Thai] [12]
- Office of the Royal Society. (2014). *Dictionary Office of the Royal Society 1999*. Retrieved from <http://rirs3.royin.go.th/dictionary.asp> [in Thai] [9]
- Piruntawong, O. (2011). *Communication for Persuasion* (6th ed.) Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai] [16]
- Prajuabmoh, V., Chayovan, N., Wongsit, M., Siriboon, S., Suwanrada, W., Pothisiri, W., ...Milintangul, C. (2013). *Report about Follow-Up Project and Assessment in National Elderly Plan Number 2 (From 2002 to 2021) Period 2 (From 2007 to 2011)*. Bangkok: College of Population Studies, Chulalongkorn University. [in Thai] [10]
- Soonthornthadad, K. (2010). The Economic Value of Thai Elderly. Cited from S. Thaweechit, & S. Boonyamanond (Eds.). *Population and Society 2010 Value of the Elderly from the Eyes of Thai Society* (pp. 65-81). Journal of Institute for Population and Social Research, Mahidol University No.372. Kakorn Pathom: Institute for Population and Social Research. [in Thai] [4]
- Srisongkarn, W., Ratanasanya, S., Pothpattanapon, R., & Thepprasit, P. (2006). *General Psychology*. Bangkok: Triple Group. [in Thai] [11]
- Tangchonlatip, K., Vapattanawong, P., Chamchan, C., Kanungsukkasem, U., Vong-Ek, P., & Punpuing, S. (2010). Value of Thai Elderly: Perspectives from Two Generations. Cited from S. Thaweechit, & S. Boonyamanond (Eds.). *Population and Society 2010 Value of the Elderly from the Eyes of Thai Society* (pp. 29-61). Journal of Institute for Population and Social Research, Mahidol University No.372. Kakorn Pathom: Institute for Population and Social Research. [in Thai] [2]
- Udomprab, M. (1995). *The Study of Relationship between Some Factors and Self-Esteem of Student in Secondary 3* (Master's thesis). Bangkok: The Graduate School of Srinakharinwirot University. [in Thai] [6]